

Økonomiplan 2025 – 2028

Kommunedirektørens forslag

Lovhjemmel for økonomiplanen

Plan- og bygningsloven § 11-1:
4-årig handlingsdel for
oppfølging av kommune-
planens samfunnsdel

Kommuneloven § 14-4:
4-årig økonomiplan – krav om
balanse, realisme, fullstendig og
oversiktlig.

Vise oppfølging av utfordringer og
kommunestyrets prioriteringer

Det gode liv i ei attraktiv fjellbygd

Oppdal kommune

Økonomiplan 2025-2028
Kommunedirektørens forslag

(Arkivsak 22/2783)

Økonomiplanens formål

- Realisere kommuneplanens samfunnsdel
- Et politisk styringsdokument som gir føringer for Oppdal kommunes tjenesteyting og kommende års budsjett
- Arena for å foreta en samlet vurdering og prioritering av kommunens ressursbruk

Driftsnivå i planperioden

- Framskrivning av driftsnivået i 2024 tilsier en ubalanse i økonomiplanen på ca. 25 millioner kroner

Forhold som påvirker økonomiplan 2025 – 2028:

	Beløp i kr.
Styrking av vikarbudsjettet til Oppdal helsesenter	6 000 000
Styrking av vikarbudsjettet til Hjemmetjenesten	4 000 000
Sak 4/24 i kommunestyret: Drift av avlastningstilbud i BOAS for å kunne ta imot utskrivningsklare pasienter ved Oppdal helsesenter	2 785 000
Økte utgifter til kjøp av heldøgns omsorgstjenester fra privat tjenesteleverandør (ressurskrevende tjenester)	7 400 000
Finansiering av løpende driftstiltak vedtatt i budsjettet for 2024	4 689 000
Sum	24 874 000

Vi må handle nå

Hva kjennetegner kommuner som har god økonomistyring?

Gode rutiner <ul style="list-style-type: none">• Problemer blir løpende identifisert• Analyserer og iverksetter raskt tiltak	Kommunen erkjenner eget ansvar
Problemer får ikke anledning til å utvikle seg over tid	Lærer av «de beste»
	Godt samarbeid POL-ADM

- Vi må ta tak nå – hvis ikke vil det generelle disposisjonsfondet være oppbrukt i løpet av 2 – 3 år.
- Det er nå vi har handlingsrom!

Tiltak for å imøtegå situasjonen

- Enhetene har fremmet tiltak for å håndtere ubalansen i økonomiplanen
 - Tiltakene er prioritert av enhetslederne ut fra en sektorvis samlet vurdering av tiltakenes gjennomføringsmulighet og belastning på tjenesteytingen
 - Tiltakene kan påvirke tjenestetilbudet
 - Ingen faste ansatte blir oppsagt, men kan få andre arbeidsoppgaver i organisasjonen

Fokus framover

- Være én organisasjon - se ressursbruken på tvers av enhetene
- Økonomiske prioriteringer må samsvare med de tjenestene som ønskes prioritert
- Fokus på
 - Å tilpasse driften ytterligere
 - Oppgave i stedet for funksjon
 - Å tenke nytt, samt mer digital samhandling og transformasjon
 - Å samhandle på tvers av tjenester og enheter
 - Lovpålagte oppgaver og nivået på disse
- Vi må starte å jobbe annerledes

Utfordringer

- Enhetenes hverdager er blitt mer og mer krevende
- Enhetenes økonomiske rammer er marginale i forhold til driftsnivået. Enda større ressursbehov til primæroppgavene i framtiden
- Flere brukere i alle aldersgrupper med store sammensatte behov
- Kampen om arbeidskraft
- Innbyggernes forventninger

Utfordringer

- De utfordringene kommunen står overfor har blitt veldig tydelige i utarbeidelse av økonomiplanen. Særlig helse- og omsorgssektoren har behov for tiltak for å imøtekomme utfordringer knyttet til driftssituasjonen:
 - Jobbe med å redusere sykefraværet
 - Tiltak for å holde budsjettammen
 - Tiltak for å sikre stabilitet på ledernivå
 - Arbeidsmiljøtiltak
- Vi kan ikke «kjøpe oss ut» av disse utfordringene – situasjonen er sammensatt

PWC-rapporten – tiltak som prioriteres iverksatt

- Arbeide videre med å etablere en heltidskultur i helse og omsorg
- Iverksette årsturnus i helse og omsorg
- Etablere vikarpool i helse og omsorg
- Etablere videolegevakt
- Etablere velferdsteknologi

PWC-rapporten – tiltak som prioriteres iverksatt

- Etablere en egen kommunal enhet fra 1. januar 2025 med følgende ansvarsområder:
 - Boligtjenester, dagaktivisering og avlastning til personer med funksjonsnedsettelse, psykisk helse og ruslidelser
 - Ambulerende tjenester til personer med funksjonsnedsettelse, psykisk helse og ruslidelser
 - Miljøterapi-tjenester som i dag gis i ulike tjenester i kommunen
 - Boveiledning
- Iverksette skisseprosjekt for samlokalisering av tilrettelagte boliger for personer med nedsatt funksjonsevne

Investeringer

- Oppfølging av hovedplan vei
- Nybygg Høgmo barnehage
- Renovering av Pikhaugen barnehage
- Oppgradering av formålsbygg og boliger
- Nyanlegg/sanering av vann- og avløpsanlegg
- Avslutning av avfallsdeponi
- Skisseprosjekt tilrettelagte boliger for personer med nedsatt funksjonsevne
- Investering i velferdsteknologi

Andre forhold

- Tilsagn til OIL til fotballhall, 7 mill. kroner, trekkes tilbake
 - 5 år siden det første gang ble fattet vedtak om å gi tilskudd til fotballhall (kommunestyret 20.6.2019)
 - Bevilgningen trekkes tilbake som følge av at tilskuddet ikke har kommet til utbetaling innen rimelig tid etter at bevilgningen er gitt.
- Bærekraftsfondets avkastning ut over KPI i 2023:
 - Ca. 1,8 mill. kr. til driftstiltak er disponert til følgende investeringstiltak i 2025: Velferdsteknologi, utstyr helsesenteret og skisseprosjekt tilrettelagte boliger for personer med nedsatt funksjonsevne
 - Ca. 1,8 mill. kr. til såkornmidler til bærekraftprosjekter: ikke disponert

Finansielle måltall

	Måltall	Gjennomsnitt i perioden	2025	2026	2027	2028
Netto driftsmargin (netto driftsresultat i % av driftsinntektene)	1,5% i gjennomsnitt, ingen år under 1,3%	1,5%	1,5%	1,5%	1,4%	1,6%
Gjeldsgrad (Lånegjeld i % av driftsinntektene)	75% i gjennomsnitt	78%	73%	79%	80%	81%
Disposisjonsfond i % av driftsinntektene	Minimum 12%	13%	13%	13%	13%	13%

Politisk handlingsrom

- Kommunestyret kan endre
 - Eiendomsskatten
 - Avdragstid på lån
 - En omdisponering av avdragskostnader til løpende driftsutgifter fører til en varig økning av driftsutgiftene i årene framover. Større følsomhet for renteendringer.
 - Tjenester / tiltak
- Politisk handlingsrom bør tilpasses vedtatte finansielle måltall

Politisk behandling:

- Uttalelse fra råd og utvalg 28.-29. mai
- Formannskapet: 4. juni
- Offentlig ettersyn 5.-19. juni
- Kommunestyret: 20. juni

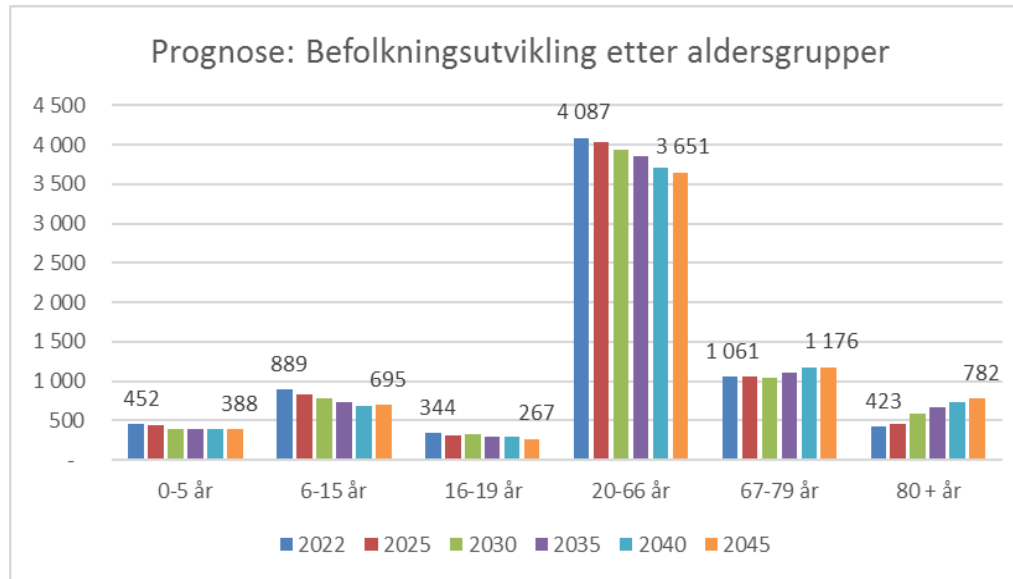

Nærmere om økonomiplan 2025-2028 v/økonomisjef

Befolkningsframskrivning

Kilde: SSB 2022 – Medium fruktbarhet, levealder, innenlandsk flytting og innvandring

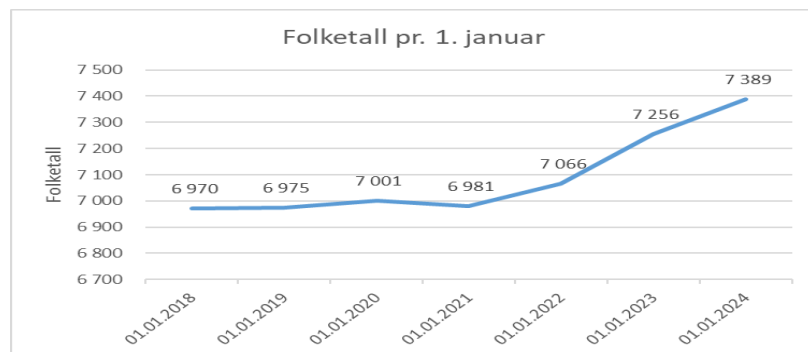
	31.12.23	2025	2030	2035	2040	2045
Sum innbyggere	7 389	7 110	7 076	7 037	7 000	6 959

Prognosen tilsier en større andel eldre innbyggere – ser ut til å stemme
Prognosen tilsier færre barn – stemmer ikke så langt

Forutsetninger for økonomiplanen

- Kommuneproposisjonen 2025 kommer 14. mai
- Folketall påvirker rammetilskudd og skatt fra staten

	År		
Alder:	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
0-5 år	476	452	440
6-15 år	909	889	820
16-19 år	339	344	348
20-66 år	4 184	4 087	4 034
67-79 år	1 047	1 061	1 031
80-89 år	361	344	315
90 år og eldre	73	79	78
Sum innbyggere	7 389	7 256	7 066

Framskrivning av dagens driftsnivå

<i>Beløp i millioner kroner</i>	2024	Fra 2025
<i>Oppdal helsesenter:</i>		
Anslått merforbruk, i hovedsak pga. vikarutgifter	6,00	6,00
<i>Hjemmetjenesten:</i>		
Anslått merforbruk, i hovedsak pga. vikarutgifter	4,00	4,00
Manglende finansiering til drift av to avlastningsplasser ved BOAS når sykehjemmet omdisponerer to sykehjemsplasser til mottak av utskrivningsklare pasienter		2,80
<i>Løpende driftstiltak finansiert ved fond i budsjett 2024:</i>		
Økt grunnbemanning ved Oppdal helsesenter og Hjemmetjenesten		2,70
Styrket bemanning rundt ett-åringene i barnehagene		1,60
Styrking av ungdomsklubb og ungdomskafe		0,30
Fysisk aktivitetstilbud for barn/unge med kognitiv funksjonsnedsettelse		0,05
<i>Helse og familie:</i>		
Økt omfang av ressurskrevende tjenester	3,70	7,40
<i>Legetjenesten:</i>		
2024 er første år med kommunal drift av legetjenesten. Usikkerhet knyttet til driften (ikke tallsatt)		
Sum	13,7	24,9

Tiltak for å håndtere ubalansen i økonomiplanen

	Fra og med 2025
Stab-/støttetjenester	
14701.190 - Tilskudd til etablering og tilpasning av bolig for personer med nedsatt funksjonsevne reduseres, da budsjettposten ikke benyttes i sin helhet. Gjenværende budsjettbeløp: kr. 300.000	-500 000
Gjennomgang av kommunens ikt-drift i den hensikt å få sikrere og mer optimalisert drift samt sjekke at vi får det vi betaler for til eksterne leverandører	-400 000
Avvikle ordningen Ungdom i jobb	-260 000
Endret driftsmåte for kantina på rådhuset	-230 000
Endret finansiering av NTNU-avtalen	-250 000

Tiltak for å håndtere ubalansen i økonomiplanen

	Fra og med 2025
Plan og forvaltning	
TrønderAlpin - avvikling av støtten	-200 000
Avvikling av årlig tilskudd til BUA	-100 000
Konto 13708.410 - Kjøp av tjenester til preparering av turløyper: reduseres, da budsjettet ikke brukes i sin helhet	-50 000
Ansvar 483: Redusert betaling til Oppdal kulturhus, da kulturhuset er pålagt å la lag og foreninger ha gratis bruk av lokaler (vil føre til inntektsreduksjon hos kulturhuset)	-55 000
Ansvar 484 - Betaling for fotballgruppas bruk av garderober i kampsammenheng: Beror på en gammel avtale som vi mener er utgått.	-70 000
Budsjetterte utgifter til aktivitetsstøtte reduseres, da budsjettet ikke brukes i sin helhet	-60 000
Reduksjoner på diverse driftsposter	-100 000

Tiltak for å håndtere ubalansen i økonomiplanen

	Fra og med 2025
Oppdal helsesenter	
Etablering av vikarpool og årsturnus forventes å gi lavere driftsutgifter	-3 950 000
Sammenslåing av drift av renholdstjenesten i hjemmetjenesten og helsesenteret forventes å gi lavere driftsutgifter	-400 000
Slå sammen drift av kantina i BOAS med kjøkkenet på helsesenteret forventes å gi lavere driftsutgifter	-400 000
Redusere stilling som kulturmedarbeider til 40%	-230 000

	Fra og med 2025
Hjemmetjenester	
Etablering av vikarpool og årsturnus forventes å gi lavere driftsutgifter	-3 950 000
Besparelser som følge av etablering av multidose-ordning for hjemmeboende eldre og personer med funksjonsnedsettelse	-800 000
Matombringningstjenesten løses ved økt bruk av frivillige	-180 000
Redusere dagsentertilbudet med 1 årsverk	-658 000
Nedleggelse av dagtilbud i BOAS, 0,4 årsverk	-263 000

Tiltak for å håndtere ubalansen i økonomiplanen

Helse og familie	Fra og med 2025
Redusere / avvikle deltakelse i tverrfaglig samarbeid i skole for psykisk helse og rusarbeid, 20% stilling	-153 000
Avvikle frisklivssentral	-181 000
Barnekoordinator - reduksjon av stilling fra 0,3 til 0,1 årsverk	-190 000
Ergoterapeut - reduksjon av stilling fra 2 til 1,8 årsverk	-155 000
Reduksjon av dagtilbud til brukere i psykisk helse og rustjeneste fra 0,6 til 0,4 årsverk	-140 000
Reduksjon av behandlingstilbud i psykisk helse og rustjeneste med 1,2 årsverk	-1 020 000
Hjemmekonsulent - tilbud opphører	-140 000
Redusert tilgjengelighet i skolehelsetjenesten med 0,2 årsverk	-165 000
Redusert saksbehandlingskapasitet i PP-tjenesten fra 2,8 til 2,6 årsverk	-173 000

Tiltak for å håndtere ubalansen i økonomiplanen

	Fra og med 2025	Fra og med 2027
Drivdalen oppvekstsenter		
Oppjustering av gruppestørrelsesnorm skole	-115 000	-71 000
Reversere vedtaket om styrket bemanning rundt 1-åringen i barnehagen	-192 000	-192 000
Midtbygda oppvekstsenter		
Oppjustering av gruppestørrelsesnorm skole	-293 000	-493 000
Reversere vedtaket om styrket bemanning rundt 1-åringen i barnehagen	-589 000	-589 000
Oppvekstforvaltning		
Reversere vedtaket om styrket bemanning rundt 1-åringen i barnehagen med virkning fra 1.1.25 gir lavere tilskudd til private barnehager fra 1.1.27		-1 600 000
Høgmo og Pikhaugen barnehager		
Reversere vedtaket om styrket bemanning rundt 1-åringen i barnehagen	-858 000	-858 000
Aune barneskole		
Oppjustering av gruppestørrelsesnorm skole	-981 000	-1 786 000
Oppdal ungdomsskole		
Oppjustering av gruppestørrelsesnorm skole	-1 058 000	-1 536 000

Tiltak for å håndtere ubalansen i økonomiplanen

Tekniske tjenester	Fra og med 2025	Fra og med 2027
Kreve inn husleie fra Oppdal pensjonistforening til inndekking av utgifter ved Oppdalshallen	-147 000	-147 000
Redusere omfang av park-arbeid rundt kommunale bygg. Redusere fra 4 vikarer til 2.	-75 000	-75 000
Senke temperaturen på alle formålsbygg 1 grad	-90 000	-90 000
Brøyting av offentlige parkeringsplasser og kommunale bygg gjøres med teknisk enhet sine egne ressurser	-200 000	-200 000
Redusere standard på vintervedlikehold	-200 000	-200 000
Redusere antall driftsoperatører		-750 000
Fremme sak til politisk behandling om omklassifisering av kommunale vegger til private vegger		

Tiltak for å håndtere ubalansen i økonomiplanen

	Fra og med 2025
Innvandrertjenesten	
Overføring av statstilskudd flyktninger til Helse og Familie for kjøp av heldøgns omsorgstjenester	-5 700 000
NAV	
Midlertidig reduksjon i 30% stilling (bare 2025)	-250 000
Kirkelig sektor	
Redusert tilskudd fra Oppdal kommune	-230 000
Kulturhuset	
Redusert tilskudd fra Oppdal kommune	-640 000
Sum alle tiltak	-27 041 000
Tilleggsbevilgninger	
Avvikling av bevilgning som har vært brukt som buffer for å (del)finansiere evt. økte utgifter til private barnehager, ressurskrevende tjenester, utskrivningsklare pasienter og kommunal-akutt-døgnberedskap. Beløpet budsjetteres avsatt til disposisjonsfond.	-4 000 000

Nye driftstiltak

	Fra og med 2025
Nye tiltak:	
Stab/støtte:	
Overgang til Visma Enterprise Plus/sky	400 000
Økonomiplan-, budsjett- og rapporteringsverktøy	532 000
Oppvekst:	
Kompensasjon til lærere for bruk av egen mobil i daglig arbeid i skoler og barnehager	216 000
Helse / pleie / omsorg	
Økt stillingsressurs ved HVK (80%)	600 000
Sum alle	1 748 000

Særlige forhold av betydning i planperioden:

- Ressurskrevende tjenester
- Festetomter
- Gjennomgang av inntektssystemet – utredningen lagt fram i august 2022, oppfølging kommer i mai 2024
- Eiendomsskatt – omtaksering i 2024, nye takster er grunnlaget for eiendomsskatten fra 1.1.25
 - Orientering til kommunestyret 30.5.
 - Åpent møte i kulturhuset 3.6. kl. 18.00.

Finansielle måltall

§ 14 i kommuneloven:

- Kommuner skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid og til kommende generasjon
- Kommunestyret skal vedta finansielle måltall

Hva er finansielle måltall?

- Politiske målsettinger for kommunens økonomiske utvikling og stilling

Formålet med finansielle måltall:

- Å synliggjøre hva som skal til for å ha en sunn økonomi over tid (bærekraftig økonomi)
- Benytte måltallene som en del av beslutningsgrunnlaget i økonomiplan- og budsjettprosessen – være lokale handlingsregler for økonomistyringen

Finansielle måltall

- Vedtatt av kommunestyret 1.2.24.

**ØP 2025 –
2028**

Netto driftsmargin skal utgjøre **minimum 1,5%** i gjennomsnitt i økonomiplanperioden. I økonomiplanperioden skal ingen enkeltår ligge med netto driftsmargin på under 1,3%

Gj.snitt 1,5%

Gjeldsgrad: lånegjeld (inklusive startlån og lån til VAR-sektoren) skal utgjøre **maksimalt 75%** av driftsinntektene i gjennomsnitt i økonomiplanperioden

Gj.snitt 78%

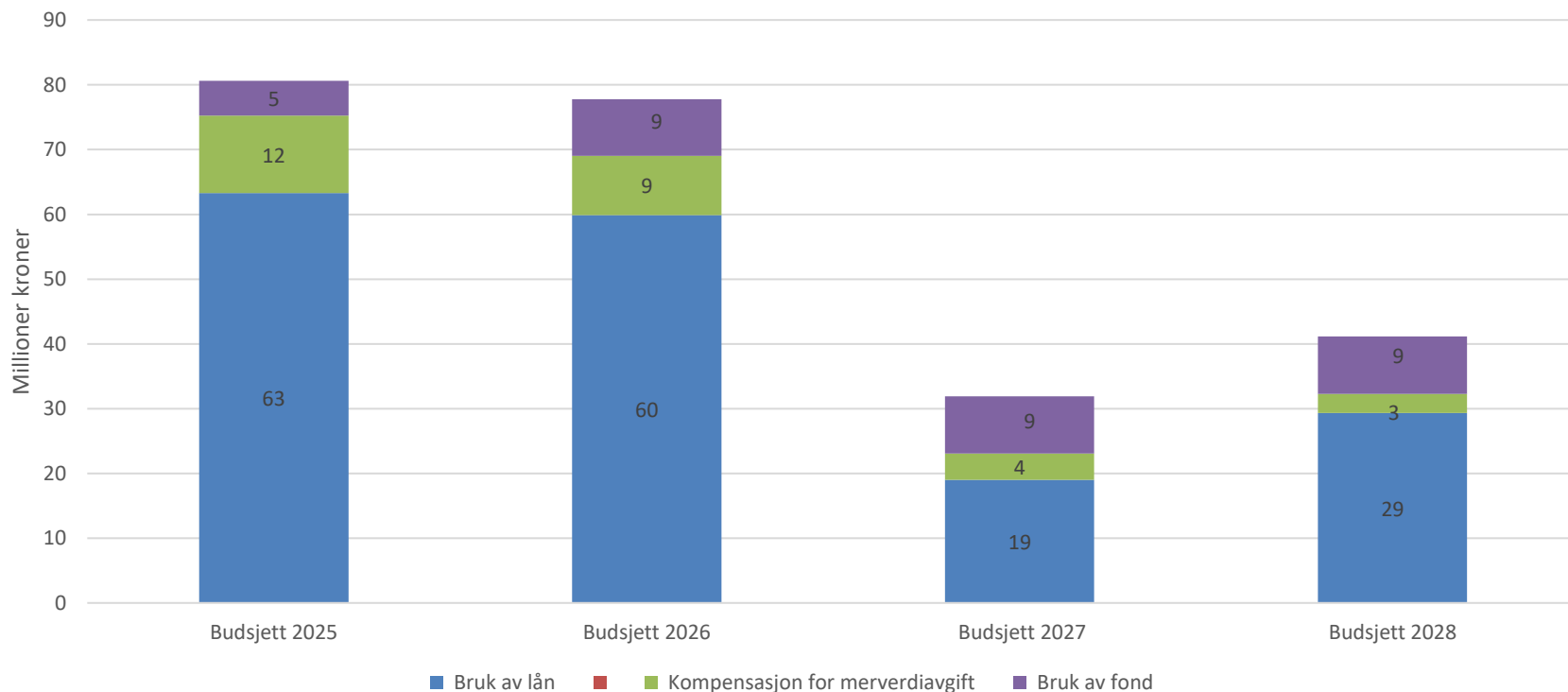
Disposisjonsfond: Summen av samtlige disposisjonsfond, unntatt disposisjonsfond bærekraftfond og flyktningefondet, skal utgjøre **minimum 12%** av driftsinntektene i gjennomsnitt i økonomiplanperioden

Gj.snitt 13%

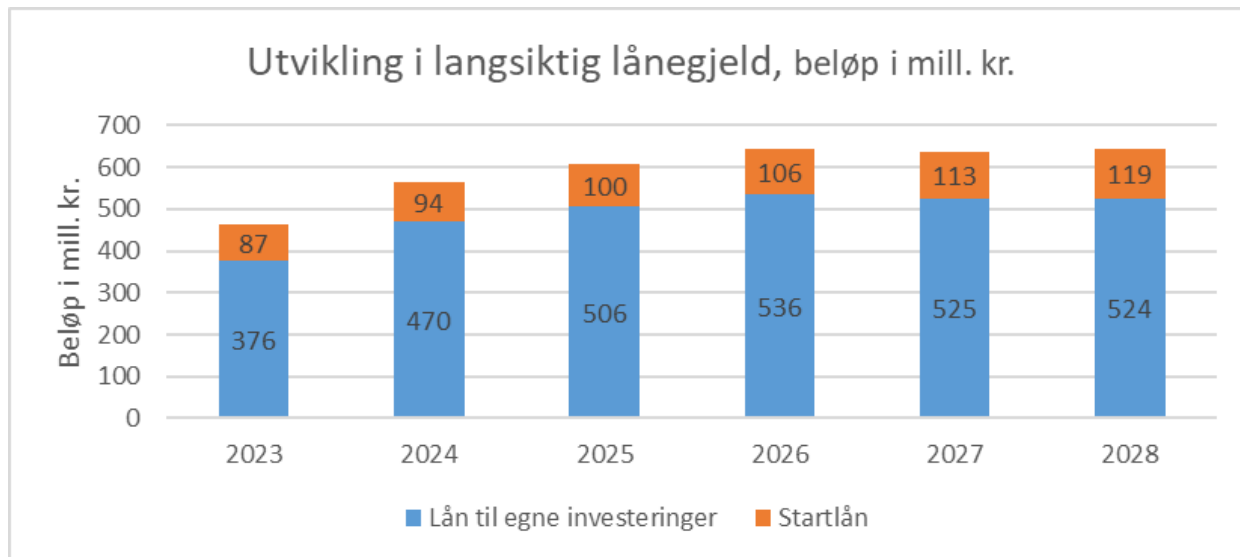

Brutto investeringer med finansiering

Finansiering av investeringsbudsjett 2025 - 2028 beløp i mill. kr.

Antatt utvikling i lånegjeld

Øker fra ca. 463 millioner kroner i 2023 til ca. 643 millioner kroner i 2028. Skyldes i hovedsak lån til vann og avløp, bygging av Høgmo barnehage, renovering av Pikhaugen barnehage og startlån.

Fond = sparepenger

- Bundne fond: Kan bare brukes til et bestemt formål. Eks: Selvkostfond, næringsfondet, gavemidler gitt til f.eks. hjemmetjenesten, Oppdal helsesenter
- Disposisjonsfond (ubundne driftsfond): Frie fond som kan brukes etter kommunestyrets bestemmelser (drift og investering)
- Ubundne investeringsfond: Fritt fond som kan brukes som egenkapital ved investeringer

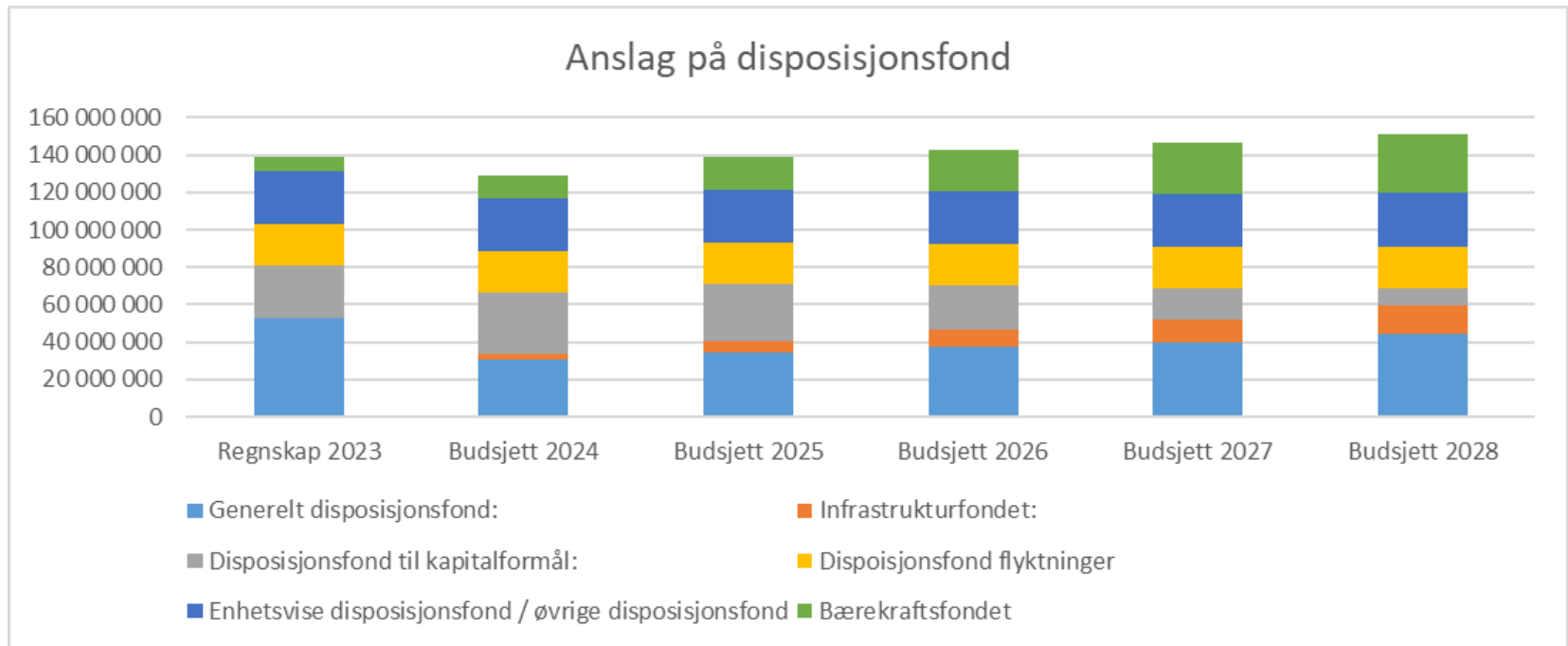

Disposisjonsfond

- Er egnet til å
 - håndtere uforutsette forhold / engangstiltak
 - være egenkapital ved investeringer
 - Unngår låneopptak = unngår renter og avdrag = mer penger til løpende driftsutgifter hos enhetene
- Er ikke egnet til å finansiere løpende drift da det er engangspenger

Anslag på disposisjonsfond

Bærkraftfondet

Salg av aksjene i Oppdal Everk AS

2018: 81,5 mill. kr.: Aksjer TrønderEnergi AS
2019: 68,3 mill. kr.: Næringsfondet 3,1 mill.kr.
Brannsikring kirkene 3,8 mill.kr.
Kjøp festetomter 39,0 mill.kr.
Bærkraftfond 22,4 mill.kr.

Salg av aksjene i Vitnett AS

2021: 85,0 mill. kr.: Bærkraftfond

Kst 5.5.2022, sak 22/37

33,9 mill kr.

Bærkraftfond

(ubundet investeringsfond)
73,5 mill kr pr. 31.12.23

Plassert 30% i aksjer og 70%
i likviditets-/ obligasjonsfond
(Finansreglementet kap. 3)

Avkastning

Formålet med bærkraftfondet er å

- ha egenkapital til utkjøp av festekontrakter
- kunne nedbetale langsiktig lånegjeld
- finansiere prekære infrastrukturtiltak
- disponere deler av den årlige avkastningen til kommunale driftstiltak
- sette av deler av den årlige avkastningen til et disposisjonsfond øremerket Såkornmidler til bærekraftsprosjekter

Disposisjonsfond pr. 31.12.23:

Bærkraftfond
(kompensere for KPI)
7,7 mill kr

Kommunale
driftstiltak
1,8 mill kr

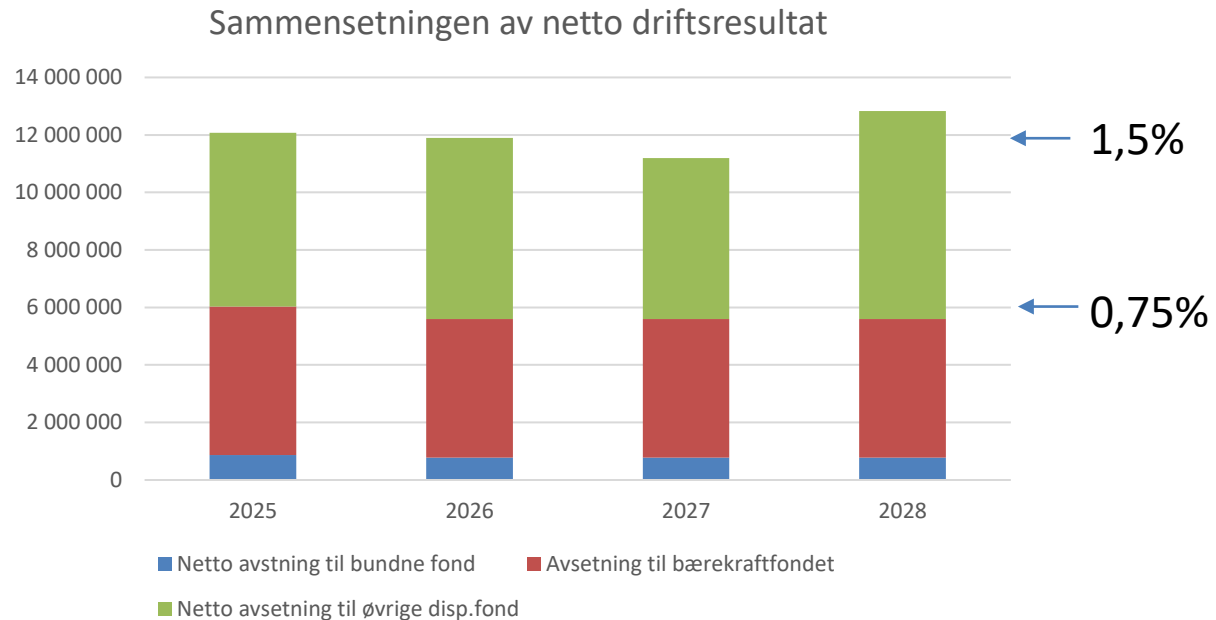
Såkornmidler
til bærekraftsprosjekter
1,8 mill kr

2025 (egenkapital investering):
Utstyr helsesenteret
Forprosjekt boliger
Velferdsteknologi

2025:
Ikke disponert

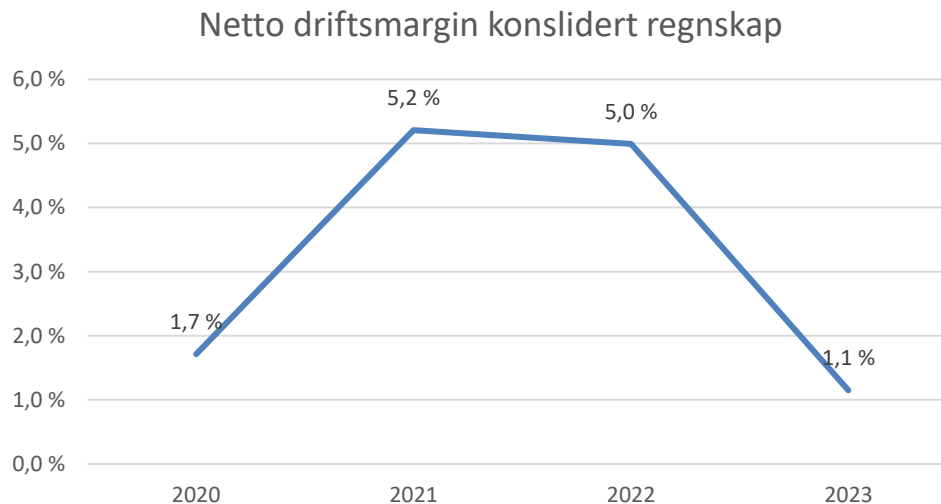
Netto driftsresultat settes av til fond

NB! 0,9% i gjennomsnittlig netto driftsmargin hvis avkastning fra bærekraftsfondet holdes utenfor

Regnskapsresultat siste 4 år

2020:
Skatteinntekter
Enhetsvise resultater

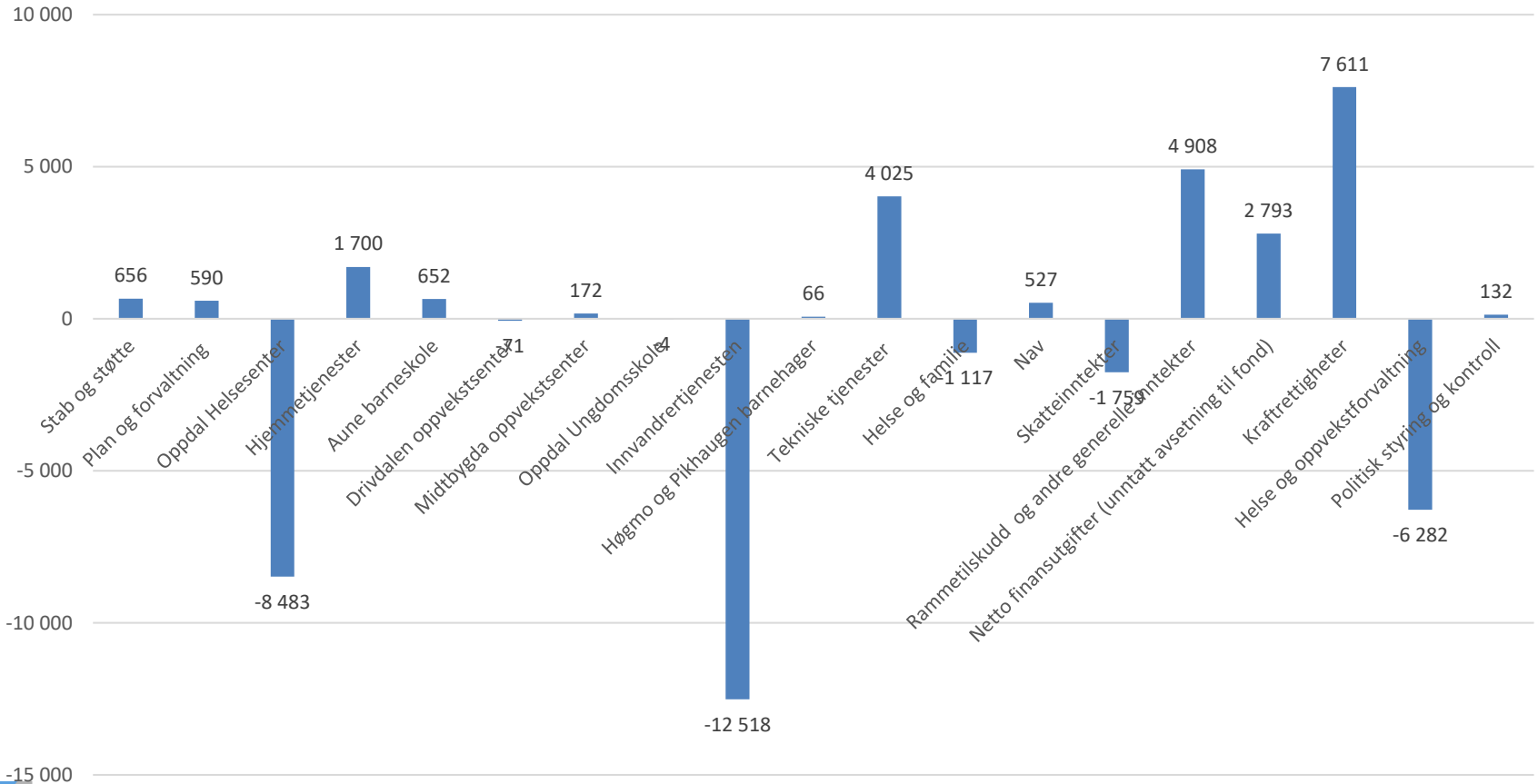
2022:
Skatteinntekter
Korona-kompensasjon
Kraftinntekter

2021:
Skatteinntekter
Enhetsvise resultater
Korona-kompensasjon
Kraftinntekter

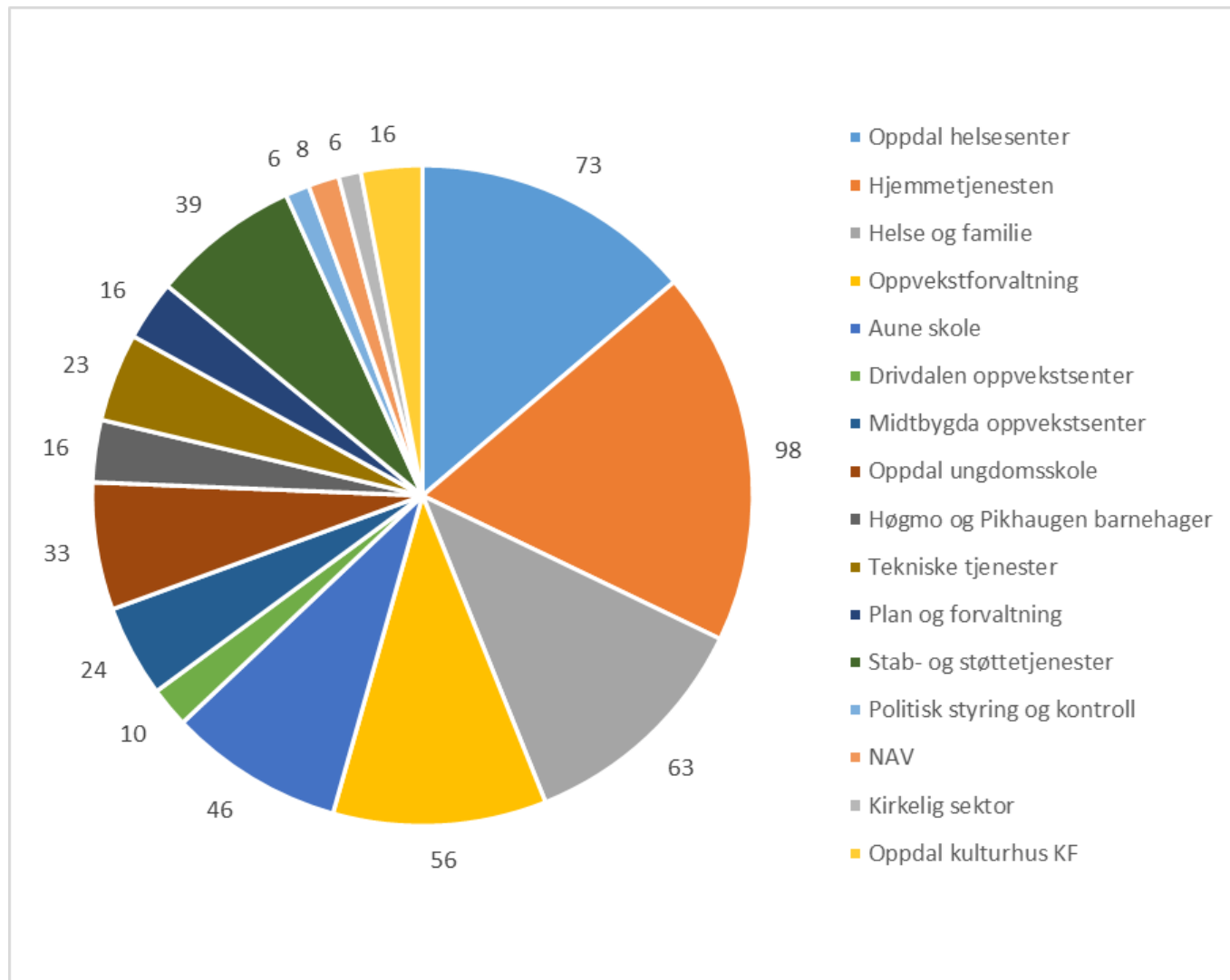
Regnskap 2023 - kommunekassen

Resultat før avsluttende regnskapsføringer (tall i 1.000 kr.)

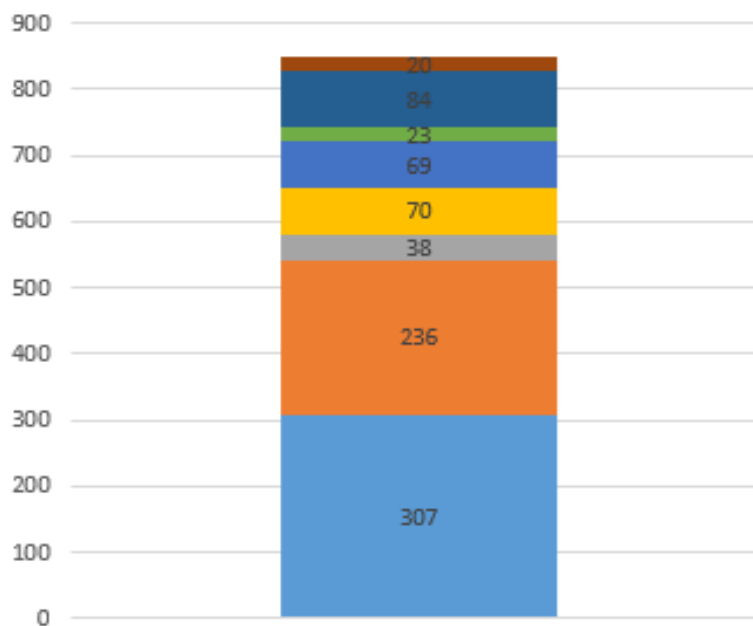

Anslag på netto rammer til enhetene 2025

(tall i millioner kroner)

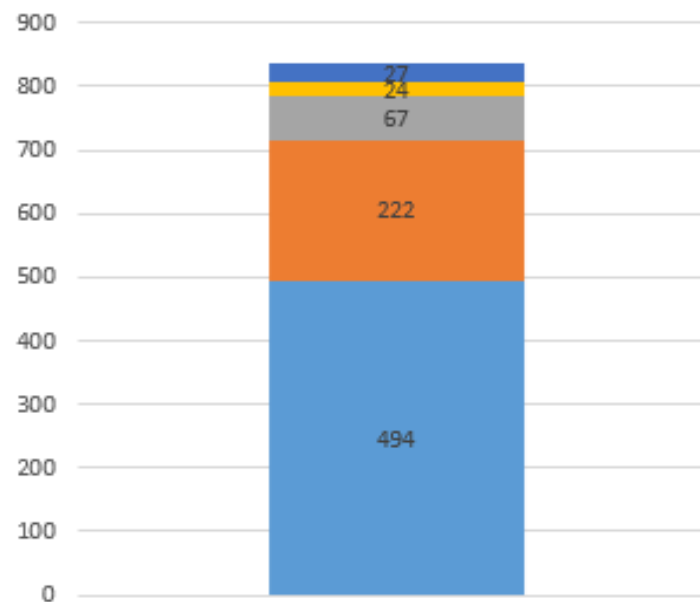

Anslag inntekter 2025 (827 mill. kr.)

- Renteinntekter og utbytte
- Salgs- og leieinntekter
- Brukerbetalinger
- Overføringer og tilskudd fra andre
- Andre overføringer og tilskudd fra staten og generelle inntekter
- Eiendomsskatt
- Skatt på inntekt og formue
- Rammetilskudd

Anslag utgifter 2025 (815 mill. kr.)

- Avdrag på lån
- Renteutgifter
- Overføringer og tilskudd til andre
- Kjøp av varer og tjenester
- Lønnsutgifter og sosiale utgifter

Dokumenter på Oppdal kommunes hjemmeside:

- Kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2025-2028
- Presentasjon for politiske råd og utvalg 7.5.24
- Enhetenes innspill til konsekvensjusteringer og nye drifts- og investeringstiltak

Takk for oss

Oppdal kommune